ÎNCĂLCAREA DREPTULUI DE AUTOR ŞI A DREPTURILOR CONEXE

INFRINGEMENT OF COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS

GALBEN Valeria
Studentă anul II, USM
Coordonator: PANTEA Oleg,
dr. în drept, conf. univ.

CZU: 343.533:347.77/.78

Summary

The article revealed copyright and related rights, as well as the legislation of the Republic of Moldova on copyright and related rights. Copyright and related rights in contravention law, the aspect compared to the laws of other countries (Romania) and judicial practice. The purpose of this paper is to present the theoretical aspect of copyright and its protection, as well as the analysis of the practical aspect of the contravention relations that have as object the intellectual property. From a practical point of view, it is necessary to distinguish between criminal, civil and contravention protection of copyright and related rights, as most laws ensure the protection of this right through these three branches, including the legislation of the Republic of Moldova. Likewise, I propose a comparative analysis with the laws of other countries in the field of intellectual protection in the light of the law of contravention of these countries.

Keywords*: copyright, related rights, contravention, fine, sanctions, consecutive elements, comparative subject matter*

Dreptul proprietăţii intelectuale, în ansamblu, a fost şi rămâne un domeniu realmente fascinant, iar pentru faptul că legislaţia naţională în materie conţine reglementări menite să apere valori sociale importante, cum ar fi dreptul de autor şi drepturile conexe, îmi propun să fac o analiză cât mai comprehensivă a protecţiei intelectuale prin intermediul atât legislaţiei internaţionale, cât şi celei naţionale – în special prin prisma dreptului contravenţional.

Dreptul international pentru prima dată a început să reglementeze relaţiile sociale din domeniul dreptului de autor şi drepturilor conexe în secolul al XIX-lea prin acorduri bilaterale încheiate între ţările europene. Aceste acorduri se bazau, în general, pe principiul tratamentului national în combinaţie cu anumite obligaţii minime. Astfel, sistemul international actual al dreptului de autor şi drepturilor conexe s-a întemeiat pe aceste acorduri. În 1886, numeroase acorduri bilaterale au fost înlocuite de o singură convenţie – Convenţia de la Berna pentru protecţia operelor literale şi artistice. Prevederile de fond ale Convenţiei de la Berna au fost revăzute de câteva ori între anii 1896 şi 1971[1]. Din acest moment este acordată o atenţie sporită protecţiei intelectuale în toate ţările lumii, iar din 1995 [2] şi în Republica Moldova.

Scopul acestei lucrări este prezentarea aspectului teoretic al dreptului de autor şi protecţia acestuia, cât şi analiza aspectului practic a raporturilor contravenţionale ce au ca obiect proprietatea intelectuală. Sub aspectul practic este necesar de făcut distincţia dintre protecţia penală, civilă şi contravenţională a drepturilor de autor şi conexe, întrucât majoritatea legislaţiilor asigură protecţia acestui drept prin intemediul acestor trei ramuri, inclusiv şi legislaţia Republicii Moldova. La fel, îmi propun şi o analiză comparativă cu legislaţiile altor ţări în domeniul protecţiei intelectuale prin prisma dreptului contravenţional al acestor ţări.

La final, obiectivul principal este concluzionarea problematicii aplicării protecţiei contravenţionale privind drepturile de autor şi drepturile conexe, precum şi prezentarea unor soluţii.

Printre metodele principale de cercetare sunt: metoda logică, metoda istorică, metoda analitică şi metoda comparativă.

Evoluţia societăţii în plan economic, social, cultural se întemeiază pe activitatea spirituală, pe activitatea de creaţie, relaţia dintre progres şi creaţie fiind o relaţie directă. Cu toate acestea recunoşterea şi protecţia reală a dreptului de autor asupra operelor lor, apare foarte târziu. Digestele [3] par a conţine referiri la toate reglementările juridice existente în Roma. Unele analize au ajuns la conluzia că în conţinutul digestelor nu se fac referiri şi la dreptul de autor. La o cercetare mai atentă s-a constatat că cuprind menţiuni cu referire la furtul de manuscrise, bunuri distinse între cele ce faceau obiectul sustragerii.

Din această împrejurarea s-a tras concluzia că manuscrisele nu erau considerate doar bunuri cu valoare economică dar şi legate de persoana creatorului a cărei opera era conţinută de manuscris, deci erau legate de creaţia spiritului.

La momentul actual în doctrină[4, pag.28] există trei argumente în favoarea recunoaşterii dreptului de autor: argumentul dreptului natural, argumentul remuneraţiei şi argumentul stimulentului.

Conform teoriei dreptului natural, dreptul de proprietate asupra producţiilor intelectuale trebuie să fie recunoscut întrucât acestea emană din mintea unui autor individual, exprimând într-un mod anume personalitatea sa. De exemplu, o poezie este considerată produsul minţii unui poet, inspiraţia şi efortul lui intelectual. Conform argumentului recompensei, protecţia va fi acordată dreptului de autor fiindcă se consideră corectă recompensarea autorului pentru eforturile depuse la crearea operei şi punerea acesteia la dispoziţia publicului. Al treilea argument indică necesitatea promovării creaţiilor utile pentru societate. Prin aceasta se va recunoaşte că realizarea şi disemnarea obiectelor de cultură este o activitate importantă şi valoroasă, dar care nu se poate desfăşura la un nivel optim fără protecţia dreptului de autor.

În opinia unor savanţi ruşi, operele literare, ştiinţifice şi culturale sunt un produs nematerial al efortului uman din care rezultă în finalitate produsul material, întrucât însăşi efortul intelectual nu poate fi considerat materializat în natura sa.[5, pag.341] Această abordare are o importanţă deosebită, fiindcă dreptul de

autor poate fi protejat nu pentru anumite bunuri corporale ca rezultat al activităţii intelectuale, dar uneori se protejează ceea ce obiectiv nici nu există. Bunăoară, joaca unui actor la o piesă de teatru nu produce nimic în realitatea obiectivă odată cu sfârşitul spectacolului şi unica ce rămâne din joaca acestuia sunt doar emoţiile spectatorilor. În acest exemplu, opera-rezultat este legată inseparabil de activitatea autorului.

Prin urmare, prin dreptul de autor se înţelege produsul nematerializat, acel produs care s-a născut şi există aparte de produsul final materializat şi uneori chiar aparte de autorul acesteia.[5, pag.343]

Declaraţia universală a drepturilor omului[6] recunoaşte drepturile autorului ca drepturi ale omului. În articolul 27 (2) din DECLARAŢIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI în cadrul ONU din 10 decembrie 1948 se stipulează că: "Fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale şi materiale care decurg din orice lucrare ştiinţifică, literară sau artistică al cărei autor este". În conformitate cu aceasta, Convenţia de la Berna la fel recunoaşte drepturi morale şi patrimoniale (materiale) ale autorilor.

Drepturile morale se întemeiază pe drepturile personale în recunoaşterea relaţiei interne strânse între autori şi operele create de ei. Convenţia de la Berna prevede două categorii ale acestor drepturi: dreptul la paternitate şi dreptul la integritatea operei. În unele legislaţii se mai includ şi dreptul la dezvăluire şi dreptul la retractarea operei. Datorită legăturii strânse cu drepturile personale ale autorului – drepturile personale sunt inalienabile, imprescriptibile şi insesizabile. Autorii îşi păstrează drepturile morale chiar şi în cazul transmiterii drepturilor lor economice.

Drepturile patrimoniale garantează posibilitatea titularilor de drepturi de a valorifica creaţiile lor în scopul unei remuneraţii echitabile pentru eforturile creative depuse şi pentru recuperarea investiţiilor financiare. Aceste drepturi ale autorilor, în general, sunt drepturi exclusive în sensul că ei – şi doar ei – au dreptul să autorizeze sau să interzică valorificarea operei lor. În cazuri excepţionale, legea prevede doar dreptul la remuneraţie al autorilor.[7, pag.45] Aceste drepturi sunt: dreptul la reproducere, dreptul la distribuire şi import, dreptul la închiriere, dreptul la împrumut, dreptul de suită, dreptul de traducere etc.

Dreptul de autor şi drepturile conexe reprezintă instrumente şi concepte legale care respectă şi protejează drepturilor autorilor legate de creaţiile lor contribuind, de asemenea, la dezvoltarea economică şi culturală a societăţii.[8]

Dreptul de autor este un termen juridic care reglementează raporturile ce apar la crearea şi valorificarea operelor literare, artistice, ştiinţifice (drept de autor) a interpretărilor, fonogramelor, videogramelor, emisiunilor organizaţiilor de difuziune (drepturi conexe).

Republica Moldova, în urma proclamării independenţei în 1991, avea nevoie de o nouă legislaţie, care să excludă monopolul statului asupra mai multor activităţi cu caracter privat şi să stabilească principiile economiei de piaţă.

Prima reglementare privid dreptul de autor pe plan intern a fost consfinţită chiar în *Legea fundamentală a Republicii Moldova*[9], care garantează libertatea creaţiei artistice, literare şi ştiinţifice;[7, pag.16]în acelaşi timp, drepturile autorilor, interesele lor morale şi materiale ce apar în legătură cu diverse genuri de creaţie intelectuală sunt apărate de lege.

Proclamarea proprietăţii private şi garantarea drepturilor fundamentale ale omului au reprezentat principiile de bază, care au facilitat reformarea radicală a cadrului normative privind dreptul de autor şi drepturile conexe. Astfel, la doar câteva luni de la intrarea în vigoare a Constituţiei Republicii Moldova a fost adoptată *Legea nr. 239/1994 privind drepturile de autor şi drepturile conexe*.[10] Acest act, apărut în perioada schimbărilor şi instabilităţii politice, economice, juridice şi sociale, a însemnat o nouă etapă în dezvoltarea dreptului de autor şi a constituit un punct de pornire în vederea reglementării noilor relaţii din acest domeniu[7, pag16].Ulterior, *Legea nr. 239/1994 privind drepturile de autor şi drepturile conexe* a fost abrogată şi a s-a adoptat o nouă lege cu aceeaşi denumire, doar că adaptată la condiţiile actuale ale societăţii.[10]

Pe lângă legea menţionată, mai sunt o serie de acte normative care nu au o reglementare specifică în domeniul dreptului de autor, dar au puncte de tangenţe semnificative, cum ar fi: Legea presei nr. 234 din 26.10.1994, Monitorul Oficial nr. 2 din 12.01.1995, Legea Nr. 286 din 16.11.1994 cu privire la biblioteci, Monitorul Oficial nr. 002 din 12.01.1995, Legea Nr. 1227 din 27.06.1997 cu privire la publicitate, Monitorul Oficial Nr. 67-68, Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260 din 27.07.2006, etc.

Conform alin. (4), art. 54 din Legea privind dreptul de autor şi drepturile conexe, "încălcarea drepturilor recunoscute şi garantate prin prezenta lege atrage răspundere civilă, *contravenţională* sau penală, după caz, potrivit legii."

Legiuitorul moldav a fost determinat de a asigura o protecţie juridică civilă, contravenţională şi penală odată cu implementarea în legislaţia naţională a sistemului marcajelor de control, care asigura ca între persoanele fizice şi juridice subiecţi ai activităţii de întreprinzător a căror activitate constă în distribuirea exemplarelor de opera şi fonograme să nu intervină încălcări a dreptului de autor şi drepturilor conexe. După un deceniu de la implementare acestor măsuri, putem afirma cu toată certitudinea că marcajele de control au constituit o măsură eficientă de combatere a pirateriei care, concomitent cu modificările la Codul contravenţional şi Codul penal, au influenţat pozitiv sistemul dreptului de autor şi au condus la reducerea substanţială a indicelui pirateriei, în special a pirateriei audio şi video. Prin urmare, aşa cum s-a mai menţionat, în condiţiile implementării marcajelor de control, a fost imperios necesar de a stabili şi unele pedepse pentru cazurile de valorificare ilegală a exemplarelor de opere sau fonograme.[7, pag.25]. Codul cu privire la contravenţiile administrative din 1985 stabilea penalităţi pentru încălcarea dreptului de autor, însă în noile condiţii economice acestea deveneau derizorii şi neînsemnate.[11] Astfel, în 2003 s-a propus modificarea art. 51[11]al Codului,

care prevedea aplicarea pentru persoanele fizice a unei amenzi în mărime de la 100 până la 200 de unităţi convenţionale, iar pentru persoanele cu funcţii de răspundere – de la 200 până la 500 de unităţi convenţionale, cu confiscarea obiectului care a constituit instrumental comiterii sau obiectivul nemijlocit al contravenţiei administrative. Încălcarea dreptului de autor şi a drepturilor conexe *ce nu cauzează prejudicii mari sau deosebit de mari* a fost păstrat şi în varianta nouă a Codului contravenţional[12] la art. 96.

Dispoziţiile codului contravenţional se aplică doar pentru încălcările care nu cauzează daune în proporţii mari sau deosebit de mari, stabilite de art. 126 Cod Penal. În caz dacă prejudiciile cauzate sunt mari, ele vor fi calificate conform Codului Penal al Republicii Moldova[13], art. 185 [7 ,Pag.25]

Proceduri judiciare în privinţa încălcării dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege pot fi iniţiate:

a) de titularii de drepturi sau de autorităţile abilitate cu protecţia drepturilor acestora;

b) de alte persoane care beneficiază de astfel de drepturi, în special de licenţiaţi;

c) de organizaţiile de gestiune colectivă a dreptului de autor şi/sau a drepturilor conexe (AGEPI) Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

d) de organizaţiile profesionale de apărare şi de alţi reprezentanţi ai titularilor de drepturi şi ai licenţiaţilor.

Prin urmare, legiuitorul a atribuit AGEPI-ul la categoria de subiecţi cu drept de sesizare a unor încălcări. Autoritatea competentă să soluţioneze contravenţiile de încălcare a dreptului de autor şi a drepturilor conexe este Ministerul Afacerilor Interne. [14]

În calitate de probe necesare, instanţa de judecată va considera un eşantion rezonabil de exemplare ale unei opere sau ale unui alt obiect protejat de legea privind dreptul de autor şi drepturile conexe. Dacă încălcarea s-a comis la scară comercială, instanţa de judecată poate dispune, la cererea uneia dintre părţi, prezentarea documentelor bancare, financiare sau comerciale care se află sub controlul părţii opuse.

Răspunderea contravenţională nu exclude şi răspunderea civilă pentru daunele materiale cauzate autorului. Făptuitorul va răspunde conform art. 1998 Codul Civil al Republicii Moldova.

Aspectul comparativ

Întrucât dreptul de autor şi drepturile conexe nu sunt o invenţie a legiuitorului din Republica Moldova, ci este un drept suprem consfinţit în tratatele internaţionale de importanţă universală, acest drept este ocrotit de majoritatea legislaţiilor lumii.

În *România* dreptul de autor şi drepturile conexe sunt reglementate ca şi în Republica Moldova printr-o lege specială: Legea României nr. 8 privind drepturile de autor şi drepturile conexe din 14 martie 1996. Astfel, la art. 138 din legea

menţionată se prevede că încălcarea drepturilor recunoscute şi protejate prin prezenta lege atrage răspunderea civilă, *contravenţională* sau penală. Faptele ce constituie contravenţii în material drepturilor de autor şi cele conexe sunt expres prevăzute în art. 139 din Legea nr. 8/1996 care stipulează: constituie contravenţii şi se sancţionează cu amendă de la 3.000 lei la 30.000 lei:

– încălcarea prevederilor art. 21, dispoziţii care recunosc autorului unei opere originale de artă grafică sau plastică ori al unei opere fotografice un drept de suită, adică acel drept de a încasa o cotă din preţul net de vânzare obţinut la orice revânzare a operei, ulterioară primei înstrăinări de către autor, precum şi dreptul de a fi informat cu privire la locul unde se afla opera sa. De reţinut că, acest drept de suită se aplică tuturor actelor de revînzare, acte care implică, în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari, saloane, galerii de artă, precum şi orice comerciant de opere de artă, urmând ca acestea să fie considerate subiect activ al contravenţiei.

– de asemenea, constituie contravenţie încălcarea prevederilor art. 88, prin fapta de a utiliza o operă care conţine un portret, utilizare care necesită consimţământul persoanei reprezentate în acel portret, consimţământ care însă nu a fost dat. Sub acest aspect este important de precizat şi faptul că, dacă persoana reprezentată în portret este decedată, consimţământul va trebui dat de către succesorii persoanei reprezentată în portret, astfel încât, dacă nu obţine consimţământul succesorilor, autorul, proprietarul sau posesorul unei astfel opere care conţine un portret nu are dreptul să o reproducă ori să o utilizeze, timp de 20 de ani, după moartea persoanei reprezentate, iar dacă nesocoteşte această interdicţie, autorul/proprietarul/posesorul operei devine subiect activ al contravenţiei în discuţie.

– în acelaşi context expus anterior, constituie contravenţie şi încălcarea dispoziţiilor art. 89, prin fapta de a utiliza o corespondenţă adresată unei persoane, fără să se fi obţinut consimţământul destinatarului corespondenţei, iar după moartea acestuia, consimţământul succesorilor săi. – totodată, constituie contravenţie încălcarea prevederilor art. 107 alin. (3), care, în ceea ce-i priveşte pe importatorii şi fabricanţii de suporturi şi aparate prin intermediul cărora se pot realiza înregistrări sonore sau audiovizuale ori pe care se pot realiza reproduceri ale operelor exprimate grafic, aceste prevederi stabilesc în sarcina persoanelor amintite obligaţia de a se înscrie la Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, respectiv în Registrul Naţional al Copiei Private, urmând să poată desfăşura activităţile respective de import sau de producţie numai după obţinerea de la Oficiul Român pentru Drepturile de Autor a certificatului de înregistrare, în caz contrar, desfăşurarea unor astfel de activităţi prezintă caracter ilicit, de natură a atrage răspunderea contravenţională a persoanelor vinovate.

– contravenţie este considerată şi nerespectarea de către utilizatori a prevederilor art. 130 lit. h), prevederi care, pe de-o parte stabilesc în sarcina organismelor de gestiune colectivă obligaţia de a solicita utilizatorilor sau intermediarilor acestora comunicarea de informaţii şi transmiterea documentelor necesare

pentru determinarea cuantumului remuneraţiilor pe care le colectează, precum şi informaţii privind operele utilizate (cu indicarea titularilor de drepturi, în vederea repartizării acestora), iar pe de altă parte, aceleaşi prevedri stabilesc în sarcina utilizatorilor obligaţia de a furniza, în format scris şi electronic, în termen de 10 zile de la solicitare, informaţiile şi documentele (sub semnătura reprezentantului legal și ștampilate) solicitate de organismele de gestiune colectivă, astfel că, pentru neîndeplinirea acestei obligaţii, utilizatorii pot fi sancţionaţi contravenţional.

– nu în ultimul rând, legiuitorul încriminează ca şi contravenţie inclusiv fixarea interpretărilor sau a execuţiilor artistice ori a programelor de radiodifuziune sau de televiziune, fără autorizarea sau consimţământul titularului drepturilor recunoscute lege.

Important este că statul român nu oferă protecţie constituţională a dreptului de autor şi cele conexe, pe când Republica Moldova garantează o asemenea protecţie.

Practica judiciară

1. Dosarul nr. 4r-945/15 din 23 martie 2015 împotriva contravenientului Şamaşinschi Andrei

Diomid. În speţă, prin decizia agentului constatator din cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Informatice a Inspectoratului Naţional de Investigaţii nr. MAI02 278019, din 24.01.2014, Samaşinschi Andrei Diomid a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenţiei prevăzute de art. 96 alin. (1), lit. b) Codul Contravenţional al Republicii Moldova şi sancţionat cu amendă în mărime de 80 unităţi convenţionale, pentru faptul că în perioada 29.04.2013-31.12.2013, a preluat design-ul şi categoriile unei pagini web www.999.md, aplicîndu-le pe alt site-ul www.9999.md, pe care î-l administrează punînd la dispoziţia terţilor cu titlul gratuit sau oneros, precum şi depozitarea în scopurile menţionate, valorificînd designul şi categoriile paginii web www.999.md, fără a deţine contract de autor, încheiat cu titularul de drepturi „Simpals” SRL. După recunoaştere vinovăţiei contravenientului de către instanţa de fond, acesta s-a adresat la Curtea de Apel Chişinău. Conform prevederilor art.458 Codul Contravenţional al Republici Moldova, examinînd cauza contravenţională, instanţa de judecată este obligată să determine: caracterul veridic al contravenţiei imputate; existenţa cauzelor care înlătură caracterul contravenţional al faptei; vinovăţia persoanei în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional; existenţa circumstanţelor atenuante şi/sau agravante; necesitatea sancţionării şi, după caz, caracterul sancţiunii contravenţionale; alte aspecte importante pentru soluţionarea justă a cauzei. Chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se rezolvă prin încheiere judecătorească, inclusă în procesul-verbal al şedinţei de judecată, care poate fi atacată împreună cu hotărîrea contravenţională.

Astfel reieşind din norma vizată şi avînd în vedere circumstanţele stabilite, Colegiul Penal ajunge la concluzia că vina lui Samaşinschi Andrei Diomid, de comitere a contravenţiei de încălcare a dreptului de autor şi a drepturilor conexe prin

închirierea, schimbul sau altă formă de punere la dispoziţia terţilor cu titlu gratuit sau oneros, precum şi depozitarea în scopurile menţionate sau altă valorificare a exemplarelor de opere sau de fonograme, în orice mod şi sub orice formă, fără marcaj de control şi fără a deţine, în momentul controlului, contractele de autor încheiate cu titularii de drepturi, este demonstrată integral prin: plîngerea părţii vătămate „Simpals" SRL, rubricile paginii web www.9999.md comparate cu rubricile saitului www.999.md, raportul de evaluare privind valoarea de piaţă a portalului www.999.md, certificatul de calificare nr. 023-RE din 03.06.2010 a „Simpals" SRL, certificatul de înregistrare a obiectelor drepturilor de autor şi conexe, decizia agentului constatator nr. MAI02 278019 din 24.01.2014, raportul agentului constatator din 22.01.2014, cît şi alte probe administrate în cadrul cercetării cauzei contravenţionale.

2. Dosarul nr.4r-2665/15 din 27 octombrie 2015 împotriva contravenientei Tudorachi Aliona Ion. În speţă, agentul constatator din cadrul Inspectoratului de poliţie Botanica, mun.Chișinău, Dumitru Buga, a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenţie în privinţa lui Tudorachi Aliona Ion în baza art.96 alin.(1) lit.d) Cod Contravenţional, pe faptul că, în perioada lunii februarie 2014 - iunie 2014 a comis încălcarea dreptului de autor şi a drepturilor conexe exprimată prin indicarea pe exemplarele de opere sau de fonograme a unei informaţii false despre apartenenţa şi limitele exercitării dreptului de autor şi a drepturilor conexe, precum şi a unei alte informaţii care-1 poate induce în eroare pe beneficiar, şi anume multiplicare lucrărilor a cetaţeanului .Drucec Ludmila, cu ştergerea numelui autorului şi transmiterea acestora elevilor.

Prin decizia agentului constatator din 24.06.2014, Tudorachi Aliona a fost sancţionată cu amendă în mărime de 100 unităţi convenţionale.

Concluzii

Cadrul normativ internaţional şi naţional ne prezintă încă odată importanţa deosebită a unor reglementări speciale ce ţine dreptul de autor şi drepturile conexe. Problematica aplicării acesteia totuşi rămâne o temă mai actuală ca niciodată. Odată cu dezvoltarea societăţii, apariţiei noilor forme de comunicaţie, valorificarea sateliţilor, extinderea Internetului şi a sistemului digital reprezintă nişte paşi uriaşi în dezvoltarea omenirii, însă pentru protecţia dreptului de autor toţi aceşti factori presupun o abordare complexă. Caracterul pozitiv se evidenţiază prin faptul că, datorită acestor salturi, obiectele dreptului de autor devin cunoscute societăţii mondiale într-un timp scurt şi pot căpăta o notorietate rapidă în toată lumea. În acelaşi timp, situaţia dată generează şi un factor de risc, pentru că favorizează încălcarea drepturilor autorilor şi conduce la dezvoltarea pirateriei. Iată de ce sistemul de protecţie al dreptului de autor a fost considerat dintotdeauna un sistem pur şi simplu indispensabil de legislaţiile ţărilor contemporane, iar protecţia contravenţională prin aplicarea răspunderii contravenţionale reprezintă unul din mijloacele cele mai eficiente pentru combaterea contrafacerii şi pirateriei.

Resurse bibliografice:

1. Convenţia de la Berna cu privire la protecţia operelor literare şi artistice din 09.09.1886, amendată la 28 septembrie 1979. [citat: 04.10.2021]. Disponibil: http://www.agepi.gov.md/sites/default/files/law/national/berne.pdf
2. Din anul 1995 Republica Moldova este parte la două cele mai importante tratare internaţionale privind drepturile de autor şi drepturile conexe: Convenţia de la Berna din 1979 şi Convenţia de la Roma din 1961.
3. Parte componentă din Codex Justinianus scrisă în anul 533. [citat: 04.10.2021]. Disponibil: https://www.britannica.com/topic/Code-of-Justinian
4. Agenţia de stat pentru proprietatea intelectuală a Republicii Moldova. Drepturile de autor şi drepturile conexe. Cartier, Chişinău, 2012.
5. Флейшиц Е. А., Иэбранные труды по гражданскому праву, Том 1, Статут, Москва 2015.
6. Declaraţia universală a drepturilor omului în cadrul ONU din 10 decembrie 1948. [citat: 04.10.2021]. Disponibil: https://www.ohchr.org/en/udhr/documents/udhr_translations/rum.pdf
7. Vermeiuc L. Drepturile de autor şi drepturile conexe. [citat: 04.10.2021]. Disponibil: http://agepi.gov.md/sites/default/files/2016/06/Drepturile_de_Autor_%C8%99i_Conexe-Lilia_Vermeiuc.pdf
8. Constituţia Republicii Moldova din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova, n*r. 1 din 12.08.1994. În vigoare din 27.08.1994.
9. Legea nr. 139 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, 02 iulie 2010. În*: Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 191-193 din 01.10.2010. În vigoare din 01.01.2011.
10. Potrivit prevederilor iniţiale ale art. 51 al Codului cu privire la contravenţiile administrative din 1985, cu modificările ulterioare, contravenientul era pedepsit cu amendă de până la 30 de salarii minime.
11. Codul contravenţional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În*: Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 3-6, 16.01.2009. În vigoare din 31.05.2009.
12. Codul Penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18.04.2002 În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 72-74 la 14.04.2009.
13. Codul contravenţional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008. În*: Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 3-6, 16.01.2009. În vigoare din 31.05.2009.